

**עין משפט
גד מצוה**

קו.

ערכי פסחים פרק עשירי פסחים

מסורת הש"ס

לה א מ"י פכ"ט ט"ז
שנת הלכה ט'
טו"ש"ע א"ח ט"י קכ"ב
טע"ג :
לז ב מ"י ט"ט הלכה א
ז הלכה ו' ס' טע"ג טע"ן
קט ו'טו"ר א"ח ט"י רמ"ן :
לז ב מ"י ט"ט הלכה ז
יב'טג ט"ט טו"ר ט"ע ט"י
א"ח ט"י רמ"ט טע"ג ט"ז
לז ד מ"י ט"ט הל' ד סמ"ג
ט"ט טו"ר ט"ע א"ח ט"י
רמ"ט ט"ז :
ל"ט ה מ"י ט"ע ט"ז הל' ט'
גינטי"ג הלכה כ'
טכ"ג טע"ן ב' טו"ש"ע א"ח ט"י
ט"י קמ"ד ט"ז :
ז ב מ"י פכ"ט מהלכת
שנת הלכה ד סמ"ג
טע"ן ט"ט טו"ש"ע א"ח ט"י
רמ"ט טע"ג :

ושמע מינה אומר שתי קדושות על כוס אחד. ובשאלן לו כדאמר לעיל (ד' קכ"ז) : **משום דכוס של ברכה צריך שייעור**. רב אשי לא פליג אלאמוראי דנכמון ואית ליה שפיר טעמו פגמו אלא דמחא ליה לא למשמע מינה קאמר : **קפיד אכסא פניבא**. פירש רש"י דקפיד דקפיד למחלה דוקא ואם אין לו אלא פגום יקדש עליו ויהיה משום קפידא דפגימא מיהו ראו רש"י לסמוך עליו בשעת הדחק : **וזכרונה על היין**. דזכירה כתיב על היין וזכרו כיון לנטון (הושע ד') זכירה דורוך מין (שיר א') והיא זכירה היינו קידוש דזכורו לא מזינו על הכוס אלא נתפלה כדאמר בשב"ס (ד' קט"ז) : ולא ניתקן על הכוס אלא להוציא בניו ובינו זכיר ומיה שרגילין לומר ויכלו ואז התפלה בקול רם היינו משום י"ט שחל להיות בשבת שמתפללין אחת בתרתי ואין אומר ויכלו בתפלה ותקנו נמי לומר בכל שבתות שלא לחלק בין שבת לשבת ונראה דקידוש על היין אסתמכתא היא והא דלמר בניו שמחו (נדרות ד' כ"ז) נשים מייבזות בקידוש היום דבר מורה היינו דוקא קידוש היום אבל על היין לא הוי אלא מדרכן כדמשמע בריש נזיר (ד' ג.) דקאמר מין ושכר יזיר לאסור יין מלואה כיון הרשות ופרך מלא יהו קידושה והגדלה מושבע ועומד מהר סיני הוא דלא צריך קרא למיסר אלא כי הו' דלמר רבא שזבעה שאסמה ומזו ואמר הרבני נזיר אצטריך קרא דמירות חל עליו אף על פי שמושבע ועומד הוא ועוד מזינו למימר דקידוש על היין דבר מורה אלא הא דלמר המנכר לריך שיטעום זהו מדרכן : **הורה גזין** ושתי. וא"ת דכפרק שלשה שאכלו (נדרות ד' מ.) אמרין אין המסובין רשאיין לטעום עד שיטעום המנכר וי"ל דהיינו דוקא כהמוציא אצריך לאכול כדאמרין בפרק ראוהו כ"ד (כ"ה ד' ט"ז) : לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין אלא"

אוליבא רכבי יהודה. דלמר [ג"ל] מאור ואת"כ בשמיים : **משום דכוס של ברכה טעון שיעור**. אבל אי היה ביה טפי מכשיעור טעמו לא פגמו : **קפיד**. לקידוש והגדלה ונכרת המזון אבל אם נאל לשמות מכוס פגום מנכר עליו ברכת היין : **לקדשו**. משמע משעת שמתקדש היום : **אין לי אלא כוס**. לקמן פרך אדרבה עיקר קדושה גלילה הוא דכניסתו הוה קדושה : **קדושה רבה**. בורא פרי הגפן ואהכי קרי ליה קדושה רבה דאכלוהו קדושי אמרי לה : **ואגיד ביה**. האריך בו : **עד רביעי בשבת**. אבל מרביעי ולהלן גבי שבת הוה מתהני : **לענין גיטין**. אמר לה הי"ג גיטך על מנת שחתיני לי מתחם זוז אחר השבת או שאמר קודם השבת חתיני לי : **אבל לא על האור**. אם לא נזקך בורא מאורי האש נמוציא שבת שוב אינו מנכר : **נטל רש"ב"ם**
ושמע מינה אומרים כי קדושות על כוס אחד. הו"א דלית אלא כוס אחד כי הכא אע"כ דלמר לעיל (ד' קכ"ז) אין אומרים כי קדושות על כוס אחד הו"א דלית ליה שאני כדמתרין לעיל : **ושמע מינה ב"ש הוה אוליבא רכבי יהודה**. דלמר לעיל מאור ואת"כ בשמיים דלית ליה בשמיים ואת"כ מאור. והא ליכא למימר ר"מ ואוליבא רכבי יהודה דלית ליה ביה אומרים נר ובשמיים היו והגדלה ועני רבא זו דכרי ר"מ היא דה"ג פרכין דברכות פרק אלו דברים (דף נ"ב) ומשני לא ס"ד מדקמיני ומשגלן לאחר המזון מאן שמעת ליה דלית ליה היא סברא דמזון כרישא רבי יהודה כדלמר לעיל רבי יהודה אומר לא נחלקו ב"ש ובי"ה על המזון שנמחלה ועל הגדלה שנסוף בו אלא רבי יהודה היא ואוליבא רכבי דלית ליה ר"מ מי מנא לה משגלן לאחר המזון דלדידה מאור כרישא אין לב"ש בין לב"ה ולא מזון כדלמר לעיל זו דכרי ר"מ : **משום דכוס של ברכה לריך שיעור**. אבל אי היה טפי מכשיעור טעמו לא פגמו : **קפיד אכסא פניבא**. לקידוש והגדלה ולכל ברכות שתקנו לטרוך על היין אלא ינכר על כוס פגום אבל אם רוצה לשמות יין לנכר בורא פרי הגפן שאסור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה"ס. ומיהו אם אין לו אלא יין פגום מקדש עליו דקפיד למחלה משמע : **אפילו אכסא פניבא**. הכות קטנות אבל אם חבית של עץ גדולה אין להקפיד : **ה"ג ט"ד זכור אם יום השבת לקדשו וזכרנו על היין** אין לי אלא כוס בלילה מנין ט"ל זכור אם יום השבת גלילה מנין אדרבה עיקר קדושה גלילה הוא דכי קדיש (א) יומא בעיא לקדושי וכו' וכו' אלא אמר זכור אם יום השבת לקדשו וזכרנו על היין כניסתו אין לי אלא גלילה כו' : **לקדשו**. משמע בשעה שמתקדש היום : **אין לי אלא כוס**. ולקמן פרך אדרבה עיקר קדושה גלילה היא הוה קדושה : **הכי קאמר כו'**. אע"ג דאין לפרש לשון השני כצריכתא דענין זה אלא ע"י שאנו מסרסין אותה למפרע אפ"ה לא שייך למימר חסורי מיחסר שהרי אין חסר ממנה כלום אלא שמה שמפרע דנמקום שהיה לו לומר אין לי אלא גלילה ביום מנין טעה ההגה בשמעתו ושנה אין לי אלא ביום גלילה מנין הלכך לא שייך למימר חסורי מיחסר : **כיום מאי מנכר**. דאי אמרת קידוש מירשא והמניא"ס שבת ויום טוב אין בהן קדושה על הכוס : **אמר רב יהודה כפ"ג**. אחאי כפ"ג דהמנא וזכור ומשתי משום כבוד שבת לחלק בין מדרת שבת למדת מול שהוא ענין שיר שאין אומרים שירה אלא על היין והכי מפרש בשאלמות דרב אחאי כפרשת ושמע תרו"י : **קידושה רבה**. בורא פרי הגפן וקרי ליה קדושה רבה דאכלוהו קדושי קאמרי ליה : **ואגיד ביה**. האריך בו לדעת זו וירבה אחד מהם לשמות ובכך יבין דבורא פרי הגפן מרביעי ואילך גבי שבת הבהא מתהני : **לענין גיטין**. אם לא נזקך על היין זה גיטך על מנת שחתיני לי ר"י וזו אחר השבת או על מנת שחתיני לי קודם השבת : **אבל לא על האור**. אם לא נזקך על הכר בורא מאורי האש נמוציא שבת שוב אינו מנכר. כ"ל טעם הדבר כדמתיא נמקום שנהגו

(א) נשיל קה"א (ב) נקמן קה"א (ג) גיטין דף מ"ה.
(ד) דף קה"א (ה) (ו) דף קה"א (ז) (ח) וברכות לה"א (ט) נשיל קה"א (י) וסימן ט"ו.
(י) וישיב מו"ח ברכות דף מ"ה ד"ה א"ן.

הנהגות רב"ח
(א) רש"ב"ם ד"ה הי"ג ט"ד וכו' דכי קדיש תחלה לקדשו. שמות כ"ז.
ז"ה רכ"ב ע"גו כרישא ודכסיל בחושך הולך וירדתי גם אני ששקרה אחר יקודת מותי בלבן. קהלת ב' ד'

מוקף רש"י
הראו בשבחה תרי ותולאו בתר שבחא. קרי מר שנת שגגיה. אבל רביעי חמישי וששי נקראין על שם שנת הגאולה. הוה שנת דקאמר יום שבת מתקמא (גיטין ט"ז).

אובל עמיה הלכך לריך להמתין עד שיטעום המנכר אבל קידוש שאין חובה לשמות להמנכר א"י להמתין ומיהו בירושלמי דברכות א"ר אבה בש"ס כנסין אסורין לטעום עד שיטעום המנכר ר' יהושע בן לוי אומר שמתין אע"פ שלא שמה ולא פליגי מה דא"ר אבה בש"ס כנסין וזקוקין לכוס אחד מה דאמר ר' יהושע כשיש לכל אחד כוסו צידו ומשמע נמי אם אין כוסו צידו אפי"ו שפך מכוס ברכה לכוסות אחרים אין להם לטעום עד שיטעום המנכר אבל כשיש לכל אחד כוס א"י להמתין ולכך היה גזין ושתי ומכילן ש להוסיה שא"י לשפוך מכוס של ברכה לשאר כוסות ומיהו היכא דפגימי לריך לשפוך ממנו לשאר כוסות כדי שישומו כולם מכוס שאינו פגום אע"ג דשמה לא מעכבא כדאמרין בפרק בכל מערבין (עירובין דף מ' ו)גם כהמוציא יש להוסיה מירושלמי אם יש לכל אחד ככרו א"י להמתין ואוכל כל אחד משלו והא דלמר טול ברוך (נדרות דף מ.) ואמרין נמי (שם דף מ.) בעל הבית בולע כדי שיבצע צעין יפה דמשמע שאין אוכלין אלא מה שמחלק להם מיירי בשאין כבר לפני כל אחד א"י בשבת ויגון שאין להם לחם משנה דאו לריבין לאכול מבציעותי :

אובל עמיה הלכך לריך להמתין עד שיטעום המנכר אבל קידוש שאין חובה לשמות להמנכר א"י להמתין ומיהו בירושלמי דברכות א"ר אבה בש"ס כנסין אסורין לטעום עד שיטעום המנכר ר' יהושע בן לוי אומר שמתין אע"פ שלא שמה ולא פליגי מה דא"ר אבה בש"ס כנסין וזקוקין לכוס אחד מה דאמר ר' יהושע כשיש לכל אחד כוסו צידו ומשמע נמי אם אין כוסו צידו אפי"ו שפך מכוס ברכה לכוסות אחרים אין להם לטעום עד שיטעום המנכר אבל כשיש לכל אחד כוס א"י להמתין ולכך היה גזין ושתי ומכילן ש להוסיה שא"י לשפוך מכוס של ברכה לשאר כוסות ומיהו היכא דפגימי לריך לשפוך ממנו לשאר כוסות כדי שישומו כולם מכוס שאינו פגום אע"ג דשמה לא מעכבא כדאמרין בפרק בכל מערבין (עירובין דף מ' ו)גם כהמוציא יש להוסיה מירושלמי אם יש לכל אחד ככרו א"י להמתין ואוכל כל אחד משלו והא דלמר טול ברוך (נדרות דף מ.) ואמרין נמי (שם דף מ.) בעל הבית בולע כדי שיבצע צעין יפה דמשמע שאין אוכלין אלא מה שמחלק להם מיירי בשאין כבר לפני כל אחד א"י בשבת ויגון שאין להם לחם משנה דאו לריבין לאכול מבציעותי :

הנהגות רב"ח
(א) רש"ב"ם ד"ה הי"ג ט"ד וכו' דכי קדיש תחלה לקדשו. שמות כ"ז.
ז"ה רכ"ב ע"גו כרישא ודכסיל בחושך הולך וירדתי גם אני ששקרה אחר יקודת מותי בלבן. קהלת ב' ד'

רבנו חננאל
ומדברין בכוס אחד והגדלה. שי"מ אומר שי"מ קדושות בכוס אחד. ויש"מ פירש דמקדשין המאור לבשמים כ"ה ט"ה ודי"ה בשמים ואח"כ מאור אמרי. ר' יעקב בר אבון קפיד אכסא פניבא. רב שישת קפיד אפי"ו מחבצא פניבא לא הוה ספור. מר בר רב אשי קפיד אפילו מחבצא פניבא. תרי זכור את יום השבת לקדשו וזכורו על היין כניסתו. אין לי אלא ביום גלילה כיון. תיל זכור. ומסקנא ביום מאי ואמרין בורא פרי הגפן והוה קידושא רבה. אמר בני ר' חייא מי שלא הובדיל בימצאו שבת מבידיל והולך כל השבת. ועד כהו. עד רביעי בשבת. דאמר ר' זירא בענין גיטין וס' ראשון ויום שני ויום שלישי בתר שבחא. ויום רביעי ויום חמישי ויום ששי קמי שבחא. אמר ר' יעקב בר אבון אבל בשאר ימי השבוע המבדיל אינו מנכר על האור. וכן אמר שילא.